

म.भा.टी.

॥ ३० ॥

॥ १॥ सत्यादीनां पदानां त्रयोदशानां अर्थान्वयाचष्टे सत्यं नामेत्यादिना ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ अक्षमाया विषये तथा क्षमाया इति दृष्टान्तार्थः ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ असूया परगुणेषु दोषदर्शनं तद्वृत्तिरिक्षाया असंभवा
 त्तिरिक्षा व्याख्याने नैव तद्व्याख्यानं सिद्धमिति न सा पृथगुक्ता तद्व्याख्यानश्लोको लुप्त इति वा तां व्याख्यायत्यागं व्याख्याति त्याग इति सूत्रश्लोके त्यागो ध्यानमिति त्यागानुसंधानाख्यः पदद्वयोपात्त एकः पदार्थः
 त्यागो ध्यानमथार्यत्वं धृतिश्च सततं दया ॥ अहिंसा चैव राजेंद्रसत्याकारास्त्रयोदश ॥ ९ ॥ सत्यं नामाव्ययं नित्यमविकारितथैव च ॥ सर्वधर्माविरुद्धेन योगेनै
 तदवाप्यते ॥ १० ॥ आत्मनीष्टेतथानिष्टेरिपौ च समता तथा ॥ इच्छा द्वेषं क्षयं प्राप्य कामक्रोधक्षयं तथा ॥ ११ ॥ दमो नान्यस्पृहानित्यंगांभिर्यथैव च ॥ अ
 भयं रोगशमनं ज्ञानेनैतदवाप्यते ॥ १२ ॥ अमात्सर्यं बुधाः प्रादुर्दाने धर्मे च संयमः ॥ अवस्थितेन नित्यं च सत्येनामत्सरी भवेत् ॥ १३ ॥ अक्षमायाः क्षमायाश्च
 प्रियाणीहा प्रियाणि च ॥ क्षमते संमतः साधुः साध्वाप्नोति च सत्यवाक् ॥ १४ ॥ कल्याणं कुरुते बाढं धीमान् न ग्लायते क्वचित् ॥ प्रशांतवाङ्मनानित्यं हीस्तु धर्मा
 दवाप्यते ॥ १५ ॥ धर्मार्थहेतोः क्षमते तितिक्षाक्षांतिरुच्यते ॥ लोकसंग्रहणार्थं वैसातु धैर्येण लभ्यते ॥ १६ ॥ त्यागः स्नेहस्य यस्यागो विषयाणां तथैव च ॥ रागद्वे
 षप्रहीणस्य त्यागो भवति नान्यथा ॥ १७ ॥ आर्यतानां भूतानां यः करोति प्रयत्नतः ॥ शुभं कर्म निराकारो वीतरागस्तथैव च ॥ १८ ॥ धृतिर्नाम सुखे दुःखे यथा
 नाप्नोति विक्रियां ॥ तां भजेत सदा प्राज्ञो य इच्छेद्भूतिमात्मनः ॥ १९ ॥ सर्वथा क्षमिणा भाव्यं तथा सत्यपरेण च ॥ वीतहर्षभयक्रोधो धृतिमाप्नोति पण्डितः
 ॥ २० ॥ अद्रोहः सर्वभूतेषु कर्मणामनसा गिरा ॥ अनुग्रहश्च दानं च सतां धर्मः सनातनः ॥ २१ ॥ एते त्रयोदशांकाराः पृथक् सत्यैकलक्षणाः ॥ भजंते सत्यमेवेह
 बृंहयंते च भारत ॥ २२ ॥ नांतः शक्यो गुणानां च वक्तुं सत्यस्य पार्थिव ॥ अतः सत्यं प्रशंसंति विप्राः सपितृदेवताः ॥ २३ ॥ नास्ति सत्यात्परो धर्मो नानृतात्पातकं
 परं ॥ श्रुतिर्हि सत्यं धर्मस्य तस्मात्सत्यं न लोपयेत् ॥ २४ ॥ उपैति सत्याद्दानं हितथा यज्ञाः सदक्षिणाः ॥ त्रेताग्निहोत्रं वेदाश्च ये चान्ये धर्मनिश्चयाः ॥ २५ ॥ अश्वमे
 धसहस्रं च सत्यं च तुलया धृतं ॥ अश्वमेधसहस्राद्वि सत्यमेव विशिष्यते ॥ २६ ॥ इति श्रीम० शांति० आप० सत्यप्रशंसायां द्विषष्ट्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १६२ ॥
 युधिष्ठिर उवाच यतः प्रभवति क्रोधः कामो वा भरतर्षभ ॥ शोकमोहौ विधित्सा च परासुत्वं च तद्वद ॥ १ ॥ लोभो मात्सर्यमीर्ष्या च कुत्सा सूयारूपा भयं ॥ एतत्सर्वं
 महाप्राज्ञ याथातथ्येन मे वद ॥ २ ॥ भीष्म उवाच त्रयोदशैतेति बलाः शत्रवः प्राणिनां स्मृताः ॥ उपासंते महाराज समं तात्पुरुषानिह ॥ ३ ॥ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ सर्वथे
 ति श्लोके धृतिशब्देनोद्देशकमप्राप्तादयाग्यासा ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ इति शां० नै० भा० द्विषष्ट्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १६२ ॥ यतः अज्ञानात् ॥ १ ॥ रूपा भयमित्यं स्तास्त्रयोदश ॥ २ ॥ ३ ॥